T084 TKL 2 (28) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 10-Hành Tướng

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM MÖÔØI: HAØNH TÖÔÙNG

KINH: Baáy giôø, Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng coù phöông tieän thieän xaûo maø muoán tu haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät, thì neáu tu haønh saéc laø tu haønh theo töôùng noù, neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc thöôøng, laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc thöôøng, laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc voâ thöôøng laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc voâ thöôøng laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc vui laø tu haønh theo töôùng noù, neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc vui laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc khoå laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc khoå laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc coù laø tu haønh theo töôùng noù, neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc coù laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc khoâng, laø tu haønh theo töôùng noù, neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng, laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc ngaõ laø tu haønh theo töôùng noù, neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc ngaõ laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc voâ ngaõ laø tu haønh theo töôùng noù, neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc voâ ngaõ laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc xa lìa laø tu haønh theo töôùng noù, neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc xa lìa laø tu theo töôùng noù; neáu tu haønh saéc tòch dieät laø tu haønh theo töôùng noù; neáu tu haønh thoï, töôûng, haønh, thöùc tòch dieät laø tu haønh theo töôùng noù. Baïch Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng coù phöông tieän thieän xaûo maø tu haønh Boán nieäm xöù laø tu haønh theo töôùng noù; cho ñeán tu haønh Möôøi taùm phaùp khoâng chung laø tu haønh theo töôùng noù. Baïch Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt luùctu haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät maø khôûi nieäm raèng: “Ta tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù sôû ñaéc” thì cuõng laø tu haønh theo töôùng noù. Baïch Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khôûi nieäm raèng: Ta tu haønh nhö vaäy laø tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng laø tu haønh theo töôùng noù. Neân bieát ñoù laø Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù phöông tieän thieän xaûo (neân chaúng phaûi laø tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät – ND). Tu-boà-ñeà noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát: Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khi ñang tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñoái vôùi saéc truù nieäm töôûng voïng giaûi (phaân bieät - Ñaïi Baùt-nhaõ ghi: thaéng giaûi – ND) thì ñoái vôùi saéc gia coâng tu haønh; do gia coâng tu haønh neân khoâng giaûi thoaùt ñöôïc sinh, giaø, beänh, cheát, öu, bi, khoå, naõo vaø khoå baùo ñôøi sau. Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt luùc tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, maø khoâng coù phöông tieän thieän xaûo ñoái vôùi maét cho ñeán yù, saéc cho ñeán

phaùp, nhaõn thöùc giôùi cho ñeán yù thöùc giôùi, nhaõn xuùc cho ñeán yù xuùc, nhaõn vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh thoï, cho ñeán yù vaø xuùc laøm nhaân

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 2 duyeân sinh thoï, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, thoï nhaän, suy tö vaø hieåu bieát sai laàm, neân, ñoái vôùi Möôøi taùm phaùp khoâng chung gia coâng tu haønh, maø gia coâng tu haønh thì Boà-taùt aáy khoâng giaûi thoaùt ñöôïc sinh, giaø, beänh, cheát, öu, bi, khoå, naõo, vaø khoå baùo ñôøi sau. Boà-taùt nhö vaäy coøn khoâng chöùng ñöôïc ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, huoáng gì chöùng quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc! (khoâng coù leõ aáy.) Xaù-lôïi-phaát! Neân bieát Boà-taùt ma-ha-taùt aáy, tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät khoâng coù phöông tieän thieän xaûo. Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Laøm sao bieát Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maätcoù phöông tieän thieän xaûo? Tu-boà-ñeà noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát: Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng haønh theo saéc, khoâng haønh theo thoï, töôûng, haønh, thöùc; khoâng haønh theo töôùng saéc, khoâng haønh theo töôùng thoï, töôûng, haønh, thöùc; khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø thöôøng; khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø voâ thöôøng; khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø vui, khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø khoå; khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ, khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø voâ ngaõ; khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø khoâng, khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø voâ töôùng; khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø voâ taùc. Khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø xa lìa; khoâng haønh theo saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc laø tòch dieät. Vì côù sao? Xaù-lôïi-phaát! Saéc aáy khoâng laø chaúng phaûi saéc; lìa khoâng khoâng coù saéc, lìa saéc khoâng coù khoâng, saéc töùc laø khoâng, khoâng töùc laø saéc; thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng laø chaúng phaûi thöùc; lìa khoâng khoâng coù thöùc, lìa thöùc khoâng coù khoâng; khoâng töùc laø thöùc, thöùc töùc laø khoâng; cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng, laø chaúng phaûi Möôøi taùm phaùp khoâng chung; lìa khoâng khoâng coù möôøi taùm phaùp khoâng chung, lìa möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng coù khoâng; khoâng töùc laø möôøi taùm phaùp khoâng chung, möôøi taùm phaùp khoâng chung töùc laø khoâng. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Neân bieát aáy laø Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù phöông tieän thieän xaûo. Boà-taùt aáy tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy, coù theå chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt aáy khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, haønh cuõng khoâng chaáp thoï, khoâng haønh cuõng khoâng chaáp thoï, haønh khoâng haønh cuõng khoâng chaáp thoï, chaúng phaûi haønh chaúng phaûi khoâng haønh cuõng khoâng chaáp thoï, khoâng chaáp thoï cuõng khoâng chaáp thoï. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vì nhaân duyeân gì neân khoâng chaáp thoï? Tu-boà-ñeà noùi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy töï taùnh khoâng theå coù ñöôïc, neân khoâng chaáp thoï. Vì côù sao? Vì khoâng coù taùnh gì, aáy laø Baùt-nhaõ Ba-

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 3 la-maät. Xaù-lôïi-phaát! Vì leõ aáy, neân Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba- la-maät, haønh khoâng chaáp thoï, khoâng haønh cuõng khoâng chaáp thoï, haønh khoâng haønh cuõng khoâng chaáp thoï, chaúng phaûi haønh chaúng phaûi khoâng haønh cuõng khoâng chaáp thoï, khoâng chaáp thoï cuõng khoâng chaáp thoï. Vì côù sao? Vì heát thaûy phaùp taùnh khoâng coù gì, khoâng theo caùc phaùp haønh, khoâng chaáp thoï caùc phaùp töôùng, aáy goïi laø coâng duïng roäng lôùn cuûa Tam- muoäi, khoâng chaáp thoï caùc phaùp cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, khoâng chung vôùi Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Boà-taùt ma-ha-taùt aáy tu haønh Tam-muoäi aáy khoâng rôøi, mau chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. LUAÄN: Phaåm tröôùc duøng moân khoâng phaù caùc phaùp, phaåm naøy muoán duøng moân voâ töôùng phaù caùc phaùp. Neáu Boà-taùt khoâng coù phöông tieän quaùn saéc, thì ñoïa trong töôùng. Vì ñoïa trong töôùng neân maát Baùt-nhaõ Ba-la-maät haïnh. Vì côù sao? Vì heát thaûy phaùp khoâng, neân khoâng coù töôùng coù theå chaáp thuû. Hoûi: Ngöôøi bieát quaû baùo thieän aùc, chaáp thuû töôùng quaû baùo roài phaân bieät thieän aùc, thieän thì laáy, aùc thì boû; theá neân môùi haønh ñaïo, côù sao noùi töôùng caùc phaùp laø voâ thöôøng? Ñaùp: Chaáp thuû töôùng laø vì haøng sô hoïc maø noùi, coøn voâ töôùng laø vì haïng haønh ñaïo, truù moân giaûi thoaùt maø noùi, khoâng neân ñem vieäc thoâ thieån vaán naïn. Nay haønh giaû chaáp thuû töôùng laønh phaù töôùng chaúng laønh, nghóa laø chaáp thuû töôùng trai gaùi v.v... laø nhaân duyeân sinh caùc phieàn naõo, neân sau laáy töôùng voâ töôùng phaù töôùng phaùp laønh; neáu phaù töôùng chaúng laønh maø khoâng phaù töôùng laønh thì laønh trôû thaønh tai hoïa, vì sinh chaáp tröôùc. Laáy töôùng voâ töôùng maø phaù phaùp laønh, voâ töôùng cuõng töï phaù. Vì côù sao? Vì voâ töôùng nhieáp vaøo trong phaùp laønh, ví nhö möa ñaù haïi luùa, roài möa ñaù cuõng töï tieâu tan. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp töôùng voâ töôùng laø thaät, ví nhö thaân theå, ñaày daãy baát tònh, chín loã thöôøng chaåy nhô, khoâng coù töôùng saïch, maø ngöôøi ta vì voâ minh cöôõng cho laø saïch, sinh phieàn naõo, taïo caùc toäi, nhö treû con ñoái vôùi vaät baát tònh chaáp thuû töôùng saïch cho laø vui, ngöôøi lôùn xem thaáy lieàn cöôøi, vì bieát laø hö doái. Caùc loãi chaáp thuû töôùng nhö vaäy, ñeàu laø hö voïng, nhö ngoïc pha leâ, tuøy theo saéc ñoái ñaõi maø ñoåi maàu, töï noù khoâng coù maàu nhaát ñònh. Caùc phaùp cuõng nhö vaäy, khoâng coù töôùng nhaát ñònh, tuøy theo taâm maø ñoái ra töôùng khaùc hoaëc thöôøng hoaëc voâ thöôøng v.v...; nhö vì taâm giaän maø thaáy ngöôøi naøy laø xaáu, khi taâm giaän heát, taâm daâm duïc sinh ra laïi thaáy ngöôøi naøy laø ñeïp; neáu sinh taâm kieâu maïn thì thaáy ngöôøi naøy laø ty tieän, nghe noùi ngöôøi naøy coù ñöùc laïi sinh taâm cung kính. Gheùt thöông coù lyù, gheùt thöông voâ lyù cuõng nhö vaäy ñeàu laø öùc töôûng hö voïng; neáu tröø töôùng hö voïng thì cuõng khoâng coù töôùng khoâng, töôùng voâ töôùng, töôùng voâ taùc, vì khoâng coù gì ñeå phaù.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 4 Saéc aáy do nhaân duyeân hoøa hôïp maø coù, ví nhö boït nöôùc, nhö huyeãn, nhö moäng, neáu Boà-taùt ñoái vôùi saéc chaáp thuû töôùng moät, khaùc, lieàn maát Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vì taùnh saéc laø töôùng voâ töôùng; chaáp thoï saéc aáy roài, thaáy saéc taùn hoaïi ma dieät cho laø

voâ thöôøng, neáu thaáy noù hoøa hôïp toàn taïi taïm thôøi thì cho laø thöôøng. Thöôøng coù hai: 1. Hoaëc toàn taïi traêm naêm, ngaøn vaïn öùc naêm, hoaëc moät kieáp, hoaëc taùm vaïn kieáp, vaäy sau tieâu dieät. 2. Thöôøng truù khoâng hoaïi. Boà-taùt neáu döùt bieân kieán taø kieán, thì cuõng khoâng coøn thaáy chaân thaät thöôøng; neáu thaáy thöôøng laø thaáy noù truï laâu neân thöôøng, chöù chaúng phaûi chaân thaät. Neáu khoâng döùt bieân kieán taø kieán thaáy saéc laø chaân thaät thöôøng, nghó raèng caây coû, ruïng xuoáng thaønh ñaát, ñoù chæ laø luùc noù ly taùn söï hoøa hôïp maø thoâi; theá neân noùi Boà-taùt aáy tu Baùt-nhaõ khoâng coù phöông tieän thieän xaûo. Boà-taùt hoaëc quaùn saéc voâ thöôøng. Voâ thöôøng cuõng coù hai: 1. Nieäm nieäm dieät, heát thaûy phaùp höõu vi truï khoâng quaù moät nieäm. 2. Phaùp töông tuïc hö hoaïi goïi laø voâ thöôøng. Nhö ngöôøi maïng cheát, nhö löûa chaùy caây coû, nhö nöôùc naáu khoâ. Neáu Boà-taùt môùi phaùt taâm tieáp tuïc tu nhö vaäy, thì taâm nhaøm chaùn, döùt ñöôïc voâ thöôøng thoâ thieån, coøn neáu Boà-taùt tu laâu thì coù theå thaáy caùc phaùp nieäm nieäm voâ thöôøng. Caû hai Boà-taùt naøy ñeàu ñoïa vaøo trong söï chaáp thuû töôùng. Vì côù sao? Vì saéc töôùng thöôøng hay voâ thöôøng ñeàu khoâng theå coù ñöôïc, nhö tröôùc noùi thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Khoå, laïc, ngaõ, phi ngaõ cuõng vaäy. Hoûi: Naêm uaån aáy coù theå quaùn noù thöôøng, voâ thöôøng v.v... côù sao noùi Naêm uaån laø töôùng tòch dieät xa lìa? Ñaùp: Haønh giaû khoâng thaáy töôùng Naêm uaån thöôøng, voâ thöôøng, neân bieát Naêm uaån lìa töï töôùng; neáu bieát Naêm uaån lìa töï töôùng töùc laø Naêm uaån tòch dieät nhö Nieát-baøn. Hoûi: Neáu nhö vaäy ban ñaàu töï khoâng coù töôùng, taïi sao noùi vì khoâng phöông tieän neân ñoïa trong chaáp töôùng? Ñaùp: Boà-taùt aáy caên ñoän khoâng coù taâm töï giaùc, lìa söï chaáp tröôùc naêm uaån trôû laïi chaáp tröôùc vieãn ly tòch tònh, ñoái vôùi voâ töôùng sinh chaáp tröôùc. Ba möôi baûy ñaïo phaåm cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng neân theo nghóa phaân bieät nhö vaäy. Neáu Boà-taùt quaùn ngoaïi phaùp ñeàu voâ töôùng noùi raèng: “Ta coù theå quaùn nhö vaäy, vì coù taâm chaáp ngaõ dö taøn neân cuõng ñoïa trong töôùng. Neáu Boà-taùt coù theå xa lìa taâm tröôùc töôùng phi ñaïo aáy maø thöïc haønh trí tueä chaân tònh voâ töôùng, nghó raèng ta coù theå tu haønh trong ngoaøi thanh tònh nhö vaäy, aáy laø tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thì ngöôøi aáy cuõng ñoïa trong töôùng. Vì côù sao? Vì khoâng coù theå tröôùc maø chaáp tröôùc, khoâng coù theå thuû maø chaáp thuû. Theá neân Boà-taùt aáy goïi laø tu khoâng coù phöông tieän thieän xaûo, vì nöông nôi aùi vaø kieán maø chaáp tröôùc phaùp laønh. Boà-taùt aáy tuy coù phöôùc ñöùc cuõng khoâng lìa ñöôïc gìaø, beänh, cheát, öu, bi, khoå, naõo. Hoãn taïp haønh ñaïo, coøn khoâng chöùng ñöôïc Tieåu thöøa huoáng Ñaïi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 43 5 thöøa. Traùi vôùi treân ñaây, goïi laø tu coù phöông tieän thieän xaûo. Ñoái vôùi heát thaûy phaùp khoâng thoï khoâng tröôùc, vì caùc phaùp hoøa hôïp, nhaân duyeân sinh khoâng coù töï taùnh vaäy. Hoûi: Tröôùc noùi Tam-muoäi khoâng thoï, ôû ñaây noùi Tam-muoäi chaúng thoï, coù gì sai khaùc? Ñaùp: Tröôùc laø khoâng, ñaây laø voâ töôùng. Chaúng xa lìa laø, thöôøng haønh khoâng ngöøng nghæ, vì coù taâm ñaïi töø- bi. Mau ñöôïc thaønh Phaät ñaïo laø, vaøo Tam-muoäi aáy khoâng chöôùng ngaïi, trí tueä cuøng vôùi Phaät töông tôï. Neáu phaûi

traûi qua A-taêng-kyø kieáp môùi ñöôïc, thì hoaëc coù khi vöôït qua moät A-taêng-kyø kieáp, traêm kieáp, cho ñeán saùu möôi moát kieáp, nhö Phaät Phaát-sa nhôø taùn thaùn Phaät Thích-ca Vaên, maø vöôït qua chín kieáp (Hai caâu naøy vaên nghóa tra in tuoàng traùi ngöôïc, nguyeân laø Phaät Thích-ca Vaên nhôø taùn thaùn Phaät Phaát-sa maø vöôït qua chín kieáp. Döôùi ñaây trong vaên kinh, Tu-boà-ñeà noùi moät traêm leû taùm Tam- muoäi cuøng vôùi phaåm Ma-ha Dieãn ôû sau, Phaät töï noùi trong phaåm Taø Kieán cuoán 4 trang 8 noùi moät traêm leû taùm Tam-muoäi thôøi ñoàng nhau, chæ coù hai caâu ba chöõ laø hôi khaùc, neân ñoái chieáu nghieäm ñoïc). KINH: Xaù-lôïi-phaát hoûi: Chæ khoâng lìa Tam-muoäi aáy laø khieán Boà-taùt mau chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc hay coøn coù Tam- muoäi khaùc? Tu-boà-ñeà ñaùp Xaù-lôïi-phaát: Coøn coù caùc Tam-muoäi khaùc, Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh theo thì mau chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Xaù-lôïi-phaát hoûi: Nhöõng Tam-muoäi gì Boà-taùtma-ha-taùt tu haønh theo mau chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Tu-boà-ñeà ñaùp: Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt coù Tam-muoäi goïi laø Thuû Laêng- nghieâm, tu haønh Tam-muoäi aáy, khieán Boà-taùt ma-ha-taùt mau chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Coù Tam-muoäi Baûo aán, Tam-muoäi Sö töû du hyù, Tam-muoäi Dieäu nguyeät, Tam-muoäi Nguyeät traøng töôùng, Tam-muoäi Chö phaùp aán, Tam-muoäi Quaùn ñaûnh, Tam-muoäi Taát phaùp taùnh, Tam-muoäi Taát traøng töôùng, Tam-muoäi Kim cang, Tam-muoäi nhaäp phaùp aán, Tam-muoäi Vöông an laäp, Tam-muoäi Phoùng quang, Tam-muoäi Löïc taán, Tam-muoäi Xuaát sinh, Tam-muoäi Taát nhaäp bieän taøi, Tam-muoäi nhaäp danh töï, Tam-muoäi Quaùn phöông, Tam-muoäi Ñaø-la-ni aán, Tam- muoäi Baát voïng, Tam-muoäi Nhieáp chö phaùp haûi aán, Tam-muoäi Bieán phuù hö khoâng, Tam-muoäi Kim cang luaän, Tam-muoäi Baûo ñoaïn, Tam- muoäi Phoå chieáu, Tam-muoäi Baát caàu, Tam-muoäi Voâ xöù truù, Tam-muoäi Voâ taâm, Tam-muoäi Tònh ñaêng, Tam-muoäi Voâ bieân minh, Tam-muoäi Naêng taùc mimh, Tam-muoäi Phoå bieán minh, Tam-muoäi Kieân tònh chö Tam-muoäi, Tam-muoäi Voâ caáu minh, Tam-muoäi Taùc nhaïc, Tam-muoäi

Ñieån quang, Tam-muoäi Voâ taän, Tam-muoäi Uy ñöùc, Tam-muoäi Ly taän, Tam-muoäi Baát ñoäng, Tam-muoäi Trang nghieâm, Tam-muoäi Nhaät quang, Tam-muoäi Nguyeät tònh, Tam- muoäi Tònh minh, Tam-muoäi Naêng taùc minh, Tam-muoäi Taùc haønh, Tam-muoäi Tri töôùng, Tam-muoäi Nhö Kim cang, Tam-muoäi Taâm truù, Tam-muoäi Bieán chieáu, Tam- muoäi An laäp, Tam-muoäi Baûo ñaûnh, Tam-muoäi Dieäu phaùp aán, Tam-muoäi Phaùp ñaúng, Tam muoäi Sinh hyû, Tam-muoäi Ñaùo phaùp ñaûnh, Tam-muoäi Naêng taùn, Tam-muoäi Hoaïi chö phaùp xöù, Tam-muoäi Töï ñaúng töôùng, Tam-muoäi Ly töï, Tam-muoäi Ñoaïn duyeân, Tam- muoäi Baát hoaïi, Tam-muoäi Voâ chuûng töôùng, Tam-muoäi Voâ xöù haønh, Tam-muoäi Ly aùm, Tam-muoäi Voâ khöù, Tam-muoäi Baát bieán, Tam-muoäi Ñoä duyeân, Tam-muoäi Taäp chö coâng ñöùc, Tam-muoäi Truù voâ taâm, Tam-muoäi Dieäu tònh hoa, Tam-muoäi Giaùc yù, Tam- muoäi Voâ löôïng bieän, Tam-muoäi Voâ ñaúng ñaúng, Tam-muoäi Ñoä chö phaùp, Tam-muoäi Phaân bieät chö phaùp, Tam-muoäi Taùn nghi, Tam- muoäi Voâ truù xöù, Tam-muoäi Nhaát töôùng,

Tam-muoäi Nhaát taùnh, Tam- muoäi Sinh haønh, Tam-muoäi Nhaát haønh, Tam-muoäi Baát nhaát haønh, Tam- muoäi Dieäu haønh, Tam-muoäi Ñaït nhaát thieát höõu ñeå taùn, Tam-muoäi Nhaäp ngoân ngöõ, Tam-muoäi Ly aâm thanh töï ngöõ, Tam-muoäi Nhieân cöï, Tam- muoäi Tònh töôùng, Tam-muoäi Phaù töôùng, Tam-muoäi Nhaát thieát chuûng dieäu tuùc, Tam-muoäi Baát hyû khoå laïc, Tam-muoäi Baát taän haønh, Tam-muoäi Ña Ñaø-la-ni, Tam-muoäi Thuû chö taø chaùnh töôùng, Tam-muoäi Dieät taéng aùi, Tam-muoäi Nghòch thuaän, Tam-muoäi Tònh quang, Tam- muoäi Kieân coá, Tam-muoäi Maõn nguyeät tònh quang, Tam-muoäi Ñaïi trang nghieâm, Tam- muoäi Naêng chieáu nhaát thieát theá Tam-muoäi, Tam-muoäi Voâ traùnh, Tam-muoäi Voâ truù xöù laïc, Tam-muoäi Nhö truù ñònh, Tam-muoäi Hoaïi thaân suy, Tam-muoäi Hoaïi ngöõ nhö hö khoâng, Tam-muoäi Ly tröôùc hö khoâng baát nhieãm. Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh caùc Tam-muoäi aáy mau chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Laïi coù voâ löôïng voâ soá moân Tam-muoäi, moân Ñaø-la-ni. Caùc Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc moân Tam-muoäi, moân Ñaø-la-ni aáy, mau chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tueä maïng Tu-boà-ñeà theo taâm Phaät maø noùi: Neân bieát Boà-taùt ma-ha- taùt tu haønh Tam- muoäi aáy, ñaõ ñöôïc Phaät quaù khöù thoï kyù, möôøi phöông chö Phaät hieän taïi cuõng thoï kyù Boà- taùt aáy. Boà-taùt aáy khoâng thaáy Tam-muoäi aáy, cuõng khoâng nieäm Tam-muoäi aáy, cuõng khoâng nghó raèng: Ta seõ vaøo Tam-muoäi aáy, ta nay vaøo Tam-muoäi aáy, ta ñaõ vaøo Tam-muoäi aáy. Boà-taùt ma-ha-taùt ñeàu khoâng coù nieäm phaân bieät. Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Boà-taùt ma-ha-taùt truù caùc Tam-muoäi aáy roài môùi theo chö Phaät quaù khöù ñöôïc thoï kyù ö? Tu-boà-ñeà ñaùp: Khoâng phaûi, Xaù-lôïi-phaát! Vì sao? Vì Baùt-nhaõ Ba- la-maät khoâng khaùc caùc Tam-muoäi, caùc Tam-muoäi khoâng khaùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät; Boà-taùt khoâng khaùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng khaùc Boà-taùt; Baùt-nhaõ Ba-la-maät töùc laø Tam-muoäi, Tam-muoäi töùc laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät; Boà-taùt töùc laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø Tam-muoäi, Baùt-nhaõ Ba-la-maät vaø Tam-muoäi töùc laø Boà-taùt. Xaù-lôïi-phaát hoûi Tu-boà-ñeà: Neáu Tam-muoäi khoâng khaùc Boà-taùt, Boà- taùt khoâng khaùc Tam-muoäi, Tam-muoäi töùc laø Boà-taùt, Boà-taùt töùc laø Tam- muoäi, thì vì sao Boà-taùt coù Tam- muoäi bieát heát thaûy phaùp v.v... ? Tu-boà-ñeà ñaùp: Boà-taùt vaøo Tam-muoäi aáy, luùc aáy khoâng nghó raèng: Ta do phaùp aáy vaøo Tam-muoäi aáy. Vì nhaân duyeân aáy, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt aáy ñoái vôùi caùc Tam-muoäi khoâng bieát khoâng nieäm. Xaù-lôïi-phaát hoûi: Vì côù sao khoâng bieát khoâng nieäm? Tu-boà-ñeà ñaùp: Caùc Tam-muoäi vì khoâng coù gì, neân Boà-taùt aáy khoâng bieát khoâng nieäm. Baáy giôø, Phaät taùn thaùn: Laønh thay, laønh thay! Tu-boà-ñeà, nhö Ta noùi: OÂng tu haønh Voâ

traùnh Tam-muoäi baäc nhaát, töông öng vôùi nghóa naøy. Boà-taùt ma-ha-taùt haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaày: Thieàn Ba-la- maät, Taán Ba-la- maät, Nhaãn Ba-la-maät, Giôùi Ba-la-maät, Thí Ba-la-maät, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng neân hoïc nhö vaäy. LUAÄN: Hoûi: Nhö Phaät daïy moät ñöôøng ñeán Nieát-baøn ñoù laø khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, côù sao Xaù-lôïi-phaát

laïi hoûi coøn coù caùc Tam-muoäi khaùc khieán Boà-taùt mau thaønh Phaät? Ñaùp: Khi chöa gaàn Nieát-baøn thì coù nhieàu ñöôøng khaùc, khi gaàn Nieát- baøn thì chæ coù moät ñöôøng laø khoâng, voâ töôùng, voâ taùc; caùc Tam-muoäi khaùc ñeàu nhieáp vaøo trong ba moân giaûi thoaùt aáy, ví nhö thaønh lôùn coù nhieàu cöûa, ñeàu ñöôïc vaøo thaønh; laïi nhö ngaøn soâng muoân doøng ñeàu chaûy veà bieån. Nhöõng gì laø caùc Tam-muoäi khaùc? Ñoù laø caùc Tam-muoäi Thuû Laêng- nghieâm v.v... Trong phaåm Ma-ha Dieãn, Phaät töï noùi: Ñieàu saâu xa khoù hieåu, Phaät seõ daïy ôû trong ñaây. Neáu Boà-taùt thöïc haønh ñöôïc moät traêm leû taùm Tam-muoäi vaø caùc moân Ñaø-la-ni, thì möôøi phöông chö Phaät ñeàu thoï kyù cho. Vì côù sao? Vì Boà-taùt tuy ñöôïc caùc Tam-muoäi aáy, nhöng vì thaät khoâng coù ngaõ, taâm öùc töôûng phaân bieät neân cuõng khoâng khôûi nieäm raèng: Ta seõ vaøo Tam-muoäi aáy, nay vaøo, ñaõ vaøo; ta seõ truï Tam-muoäi aáy, ñoù laø Tam-muoäi cuûa ta. Vì taâm aáy thanh tònh khoâng chaáp tröôùc phaùp vi dieäu, neân chö Phaät thoï kyù cho. Baáy giôø Xaù-lôïi-phaát trôû laïi laáy trí tueä veà khoâng naïn hoûi Tu-boà-ñeà raèng: Boà-taùt truù Tam-muoäi aáy, thuû laáy töôùng Tam-muoäi aáy, coù ñöôïc thoï kyù khoâng? Tu-boà-ñeà ñaùp: Khoâng. Vì côù sao? Vì ba vieäc khoâng khaùc nhau: Baùt- nhaõ khoâng khaùc Tam-muoäi, Tam-muoäi khoâng khaùc Baùt-nhaõ; Baùt-nhaõ khoâng khaùc Boà-taùt, Tam-muoäi; Boà-taùt, Tam-muoäi khoâng khaùc Baùt-nhaõ; Baùt-nhaõ, Tam-muoäi töùc laø Boà-taùt, Boà-taùt töùc laø Baùt-nhaõ, Tam-muoäi. Neáu Baùt-nhaõ, Tam-muoäi vaø Boà-taùt khaùc nhau thì chö Phaät thoï kyù cho, song vì khoâng khaùc neân khoâng thoï kyù. Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi: Neáu nhö vaäy, thì Tam-muoäi vaø heát thaûy phaùp bình ñaúng khoâng khaùc ö? Tu-boà-ñeà ñaùp: Boà-taùt coù Tam-muoäi veà caùc phaùp v.v... vaøo trong Tam-muoäi aáy, caùc phaùp khoâng khaùc. Laïi nöõa, nhö tröôùc noùi, ñoái vôùi caùc Tam-muoäi khoâng khôûi öùc töôûng phaân bieät, khoâng hay khoâng bieát, vì töï taùnh caùc Tam-muoäi khoâng coù gì. Boà-taùt khoâng bieát khoâng nieäm, Phaät vì Tu-boà-ñeà chöa töï ñöôïc Tam-muoäi aáy, maø kheùo noùi Tam-muoäi, Ñaø-la-ni vi dieäu cuûa Boà-taùt, ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng nieäm khoâng tröôùc, theá neân Phaät taùn thaùn: Laønh thay! Ta noùi oâng ñöôïc voâ traùnh Tam-muoäi ñeä nhaát ñuùng nhö lôøi ta taùn thaùn khoâng sai. KINH: Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt ma- ha-taùt hoïc nhö vaäy laø hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät ö? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy laø hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vì phaùp aáy khoâng theå coù ñöôïc; cho ñeán hoïc Thí Ba-la-maät, vì phaùp aáy khoâng theå coù ñöôïc, hoïc Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung vì phaùp aáy khoâng theå coù ñöôïc. Xaù-lôïi-phaát baïch raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhö vaäy, Boà-taùt ma-ha- taùt hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, phaùp aáy khoâng theå coù ñöôïc ö? Phaät daïy: Ñuùng nhö vaäy! Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, phaùp aáy khoâng theå coù ñöôïc. Xaù-lôïi-phaát thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhöõng phaùp gì khoâng theå coù ñöôïc? Phaät daïy: Ngaõ khoâng theå coù ñöôïc, cho ñeán keû bieát, keû thaáy khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh. Naêm aám khoâng theå coù ñöôïc, Möôøi hai nhaäp khoâng theå coù ñöôïc, Möôøi taùm giôùi khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh

tònh. Voâ minh khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh cho ñeán laõo töû khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh; Khoå ñeá khoâng theå coù ñöôïc,

vì roát raùo thanh tònh; Taäp, Dieät, Ñaïo ñeá khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh. Coõi Duïc khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh; coõi Saéc coõi Voâ saéc khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh; Boán nieäm xöù khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh; cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh. Saùu Ba-la-maät khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh, Tu-ñaø-hoaøn khoâng khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh; Tö-ñaø- haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, Bích-chi Phaät khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh. Boà-taùt khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh. Phaät khoâng theå coù ñöôïc, vì roát raùo thanh tònh. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø roát raùo thanh tònh? Phaät daïy: Chaúng xuaát chaúng sinh, khoâng ñöôïc khoâng laøm, aáy goïi laø roát raùo thanh tònh. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy laø hoïc phaùp gì? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy ñoái vôùi caùc phaùp khoâng hoïc gì. Vì sao? Naøy Xaù-lôïi-phaát! Töôùng caùc phaùp khoâng nhö töôùng phaøm phu chaáp tröôùc. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Thaät töôùng caùc phaùp coù theá naøo? Phaät daïy: Caùc phaùp khoâng coù gì, coù nhö vaäy, khoâng coù gì nhö vaäy, vieäc aáy khoâng bieát goïi laø voâ minh. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Khoâng coù nhöõng gì maø vieäc aáy khoâng bieát, goïi laø voâ minh? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng coù gì, vì noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng. Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng coù gì, vì noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng. Trong ñoù phaøm phu vì do voâ minh khaùt aùi neân voïng thaáy phaân bieät, goïi laø voâ minh. Keû phaøm phu bò buoäc vaøo hai beân, khoâng bieát khoâng thaáy caùc phaùp khoâng coù gì, maø öùc töôûng phaân bieät ñaém saéc, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Haïng ngöôøi aáy vì ñaém tröôùc neân ñoái vôùi phaùp khoâng coù gì khôûi leân thöùc, tri, kieán. AÁy laø phaøm phu khoâng bieát khoâng thaáy. Khoâng bieát khoâng thaáy gì? Khoâng bieát khoâng thaáy saéc, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng khoâng bieát khoâng thaáy. Vì vaäy neân ñoïa vaøo trong soá phaøm phu, nhö treû con. Haïng ngöôøi aáy khoâng ra khoûi. Khoâng ra khoûi gì? Khoâng ra khoûi coõi Duïc, khoâng ra khoûi coõi Saéc, khoâng ra khoûi coõi Voâ saéc; khoâng ra khoûi phaùp Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Ngöôøi aáy cuõng khoâng tín thoï. Khoâng tín thoï gì? Khoâng tin saéc khoâng, cho ñeán khoâng tin Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Ngöôøi aáy khoâng truù. Khoâng truù gì? Khoâng truù Thí Ba-la-maät cho ñeán khoâng truù Baùt-nhaõ Ba- la-maät, khoâng truù ñòa vò baát thoái chuyeån cho ñeán khoâng truù Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Vì nhaân duyeân aáy, neân goïi laø phaøm phu, nhö treû nít. Cuõng goïi laø ngöôøi chaáp tröôùc. Chaáp tröôùc gì? Chaáp tröôùc saéc cho ñeán thöùc, chaáp tröôùc nhaõn nhaäp cho ñeán yù nhaäp, chaáp tröôùc nhaõn giôùi cho ñeán yù thöùc giôùi; chaáp tröôùc daâm, noä, si, chaáp tröôùc caùc taø kieán, chaáp tröôùc Boán nieäm xöù cho ñeán chaáp tröôùc Phaät

ñaïo. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy cuõng chaúng phaûi hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chaúng ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng ö? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy, cuõng chaúng hoïc Baùt-nhaõ Ba- la-maät, chaúng ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao Boà-taùt cuõng chaúng hoïc Baùt- nhaõ Ba-la-maät, chaúng ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt vì khoâng coù phöông tieän thieän xaûo, neân öùc töôûng phaân bieät, chaáp tröôùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chaáp tröôùc Thieàn Ba-la-maät, Taán Ba- la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Giôùi Ba-la- maät, Thí Ba-la-maät, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, Trí nhaát thieát chuûng, cöù öùc töôûng phaân bieät chaáp tröôùc. Vì nhaân duyeân aáy,

neân Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy, cuõng chaúng hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chaúng ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Hoaëc coù Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy, chaúng hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, chaúng ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng ö? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc nhö vaäy, chaúng hoïc Baùt-nhaõ Ba-la- maät, chaúng ñöôïc Nhaát chuûng trí. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt ma-ha-taùt nay neân laøm sao hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng? Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt, khi hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng thaáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy, ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng, vì khoâng theå coù ñöôïc. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo goïi laø baát khaû ñaéc? Phaät daïy: Vì caùc phaùp noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng. LUAÄN: Xaù-lôïi-phaát ôû treân hoûi chæ coù voâ thoï Tam-muoäi laø mau ñöôïc thaønh Phaät hay coøn coù Tam-muoäi khaùc? Tu-boà-ñeà ñaùp: Coøn coù Tam- muoäi khaùc mau ñöôïc thaønh Phaät. Boà-taùt khoâng nieäm, khoâng chaáp tröôùc Tam-muoäi aáy neân ñöôïc chö Phaät quaù khöù hieän taïi, thoï kyù. Phaät taùn thaùn: Laønh thay! Boà-taùt ma-ha-taùt haõy hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy, cho ñeán hoïc heát thaûy Phaät phaùp. Khi aáy, Xaù-lôïi-phaát nghó raèng: Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø töôùng khoâng, coøn caùc Tam- muoäi laø caùc töôùng coù phaân bieät, laøm sao hoïc caùc Tam-muoäi laø hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho neân hoûi. Phaät ñaùp: Xaù-lôïi-phaát: Hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö vaäy ñeàu vì baát khaû ñaéc, vì töôùng khí phaàn cuûa Baùt-nhaõ bala maät ñeàu ôû trong caùc Tam- muoäi, hoïc ñöôïc nhö vaäy laø hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán hoïc Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Phaät lieàn aán khaû cho. Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi: Phaùp gì laø khoâng theå coù ñöôïc? Trong ñaây Phaät töï noùi: Vì chuùng sanh khoâng, vì roát raùo thanh tònh neân ngaõ khoâng theå coù ñöôïc, cho ñeán keû bieát, keû thaáy, Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Phaät khoâng theå coù ñöôïc; vì phaùp khoâng, vì roát raùo thanh tònh, neân Naêm uaån khoâng theå coù ñöôïc cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng theå coù ñöôïc. Roát raùo thanh tònh laø khoâng xuaát khoâng sinh, khoâng ñöôïc khoâng laøm v.v... ÔÛ beân nhaân khoâng sinh khôûi goïi laø khoâng xuaát, ôû beân duyeân khoâng sinh khôûi goïi laø khoâng sinh. Töôùng sinh

nhaát ñònh khoâng theå coù ñöôïc, neân goïi laø khoâng xuaát khoâng sinh. Vì khoâng xuaát khoâng sinh neân goïi laø khoâng theå coù ñöôïc. Vì khoâng theå coù ñöôïc neân goïi laø khoâng laøm khoâng khôûi. Phaùp coù khôûi, laøm ñeàu laø hö doái; lìa töôùng nhö vaäy goïi laø roát raùo thanh tònh. Xaù-lôïi-phaát hoûi Phaät: Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh ñöôïc ñaïo roát raùo thanh tònh nhö vaäy vì hoïc phaùp gì, vì ñöôïc phaùp gì? Phaät ñaùp: Hoïc ñöôïc nhö vaäy laø vì khoâng hoïc gì, khoâng ñöôïc gì. Hoûi: Boà-taùt duøng roát raùo khoâng aáy, hoïc Saùu Ba-la-maät cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, côù sao noùi khoâng coù phaùp gì coù theå hoïc? Ñaùp: Trong ñaây Phaät töï noùi, caùc phaùp khoâng gioáng nhö choã chaáp tröôùc cuûa phaøm phu. Taâm phaøm phu coù voâ minh, taø kieán kieát söû, nhöõng ñieàu nghe, thaáy, bieát ñeàu khaùc vôùi phaùp töôùng; cho ñeán nghe Phaät thuyeát phaùp, ñoái vôùi Thaùnh ñaïo vaø quaû baùo ñeàu chaáp tröôùc, laøm oâ nhieãm ñaïo. Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Neáu choã thaáy cuûa ngöôøi phaøm phu ñeàu chaúng thaät, vaäy nay caùc phaùp aáy laøm sao coù? Phaät daïy: Caùc phaùp chaúng coù gì, ngöôøi phaøm phu ñoái vôùi choã chaúng coù gì cuõng cho laø coù. Vì côù sao? Vì ngöôøi phaøm phu aáy lìa voâ minh taø kieán thì khoâng theå coù choã xem thaáy,

vì theá neân noùi chaáp tröôùc choã khoâng coù gì neân goïi laø voâ minh. Ví nhö naém tay troáng khoâng ñeå gaït con nít, con nít chaáp tröôùc neân cho laø coù. Xaù-lôïi-phaát hoûi Phaät: Nhöõng phaùp gì khoâng coù vì chaáp tröôùc neân goïi laø voâ minh? Phaät ñaùp: Saéc cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, trong ñoù vì voâ minh tham aùi neân öùc töôûng phaân bieät, thöù minh aáy laø voâ minh, rôi vaøo höõu bieân voâ bieân, maát aùnh saùng trí tueä. Vì maát aùnh saùng trí tueä neân khoâng thaáy khoâng bieát saéc roát raùo khoâng, khoâng coù gì, maø töï sinh öùc töôûng phaân bieät roài chaáp tröôùc, cho ñeán thöùc uaån, Möôøi hai nhaäp, Möôøi taùm giôùi, Möôøi hai nhaân duyeân, hoaëc nghe phaùp laønh nhö Saùu Ba-la-maät cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, cuõng nhö phaùp theá gian; öùc töôûng phaân bieät chaáp tröôùc thaùnh phaùp cuõng nhö vaäy. Do vaäy goïi laø rôi vaøo soá phaøm phu, gioáng treû con, bò ngöôøi khinh cöôøi. Nhö ngöôøi laáy ngoùn tay chæ maët traêng, ngöôøi ngu chæ thaáy ngoùn tay khoâng thaáy maët traêng; ngöôøi trí khinh cöôøi noùi: Sao oâng khoâng hieåu ñöôïc yù ngöôøi chæ, ngoùn tay laø nhaân duyeân ñeå bieát maët traêng, maø laïi xem ngoùn tay khoâng bieát maët traêng. Chö Phaät hieån thaùnh noùi phaùp cho ngöôøi phaøm phu maø ngöôøi phaøm phu cöù chaáp aâm thanh ngöõ ngoân, khoâng naém laáy yù thaùnh nhaân, khoâng ñöôïc thaät nghóa. Vì khoâng ñöôïc thaät nghóa neân trôû laïi nôi thaät nghóa sinh chaáp tröôùc. Nay Phaät chæ loãi cuûa ngöôøi phaøm phu, neân noùi khoâng theå vöôït qua ba coõi, cuõng khoâng theå lìa hai thöøa. Vì khoâng naém ñöôïc yù thaùnh nhaân neân nghe noùi caùc phaùp khoâng maø chaúng tin, vì khoâng tin neân khoâng thaät haønh, khoâng an truù Saùu Ba-la-maät, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Vì maát caùc coâng ñöùc nhö vaäy neân goïi laø phaøm phu, con nít. Con nít chaáp tröôùc Naêm uaån, Möôøi hai nhaäp, Möôøi taùm giôùi, ba ñoäc, caùc phieàn naõo cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung; Voâ thöôïng, Chaùnh ñaúng, Chaùnh giaùc ñeàu chaáp tröôùc, neân goïi laø keû chaáp tröôùc.

Xaù-lôïi-phaát hoûi: Neáu Boà-taùt tu haønh nhö vaäy, goïi laø khoâng haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, khoâng haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân chaúng ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng ö? Phaät ñoàng yù vôùi Xaù-lôïi-phaát: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Lieàn vì noùi nhaân duyeân cho laø Boà-taùt môùi tu haønh, khoâng coù söùc phöông tieän, nghe noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, öùc töôûng phaân bieät, tìm caàu muoán laáy, nghó raèng: Ta boû caùi vui theá gian, laïi khoâng ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, aáy laø maát caû hai, chuyeân tìm caàu muoán ñöôïc. Hoaëc baûo noùi khoâng, laø Baùt-nhaõ Ba-la- maät; hoaëc noùi khoâng cuõng khoâng, laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät; hoaëc noùi caùc phaùp nhö thaät töôùng laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Nhö vaäy duøng saùu möôi hai kieán, chín möôi taùm taâm kieát söû phieàn naõo, chaáp tröôùc cho laø Baùt-nhaõ Ba- la-maät, cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng cuõng chaáp nhö vaäy. Laáy taâm chaáp tröôùc aáy maø hoïc caùc phaùp, khoâng theå ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng. Cuøng vôùi ñaây traùi nhau laø coù theå haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng coù theå ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng; nghóa laø khoâng thaáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng thaáy haønh giaû, khoâng thaáy duyeân phaùp, khoâng thaáy cuõng khoâng thaáy. Xaù-lôïi-phaát laïi hoûi nhaân duyeân khoâng thaáy, Phaät ñaùp Boà-taùt aáy vaøo Möôøi taùm Khoâng, cho neân khoâng thaáy, chaúng phaûi voâ trí neân khoâng thaáy.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.